

jubileumkrant

1920 2020

03

Mijnheer pastoor en
een handvol vrijwilligers

09

Hoe ziet het huis
van de toekomst eruit?

12

Bijzondere
woonvormen

16

Samen 100
dienstjaren!

**Van stenen
om tússten te wonen
naar een thuis
om ín te wonen**

Trots op ons

Een interview met Tanja Liebers – van Rooy, directeur-bestuurder Bergopwaarts

100 jaar bestaan, een hele mijlpaal!
Wat zie je als belangrijkste ontwikkeling?

Voor Bergopwaarts doet ieder mens ertoe. Iedereen moet persoonlijke kansen krijgen in het leven. Wij zien het dan ook als onze verantwoordelijkheid om onze huurders op een goede manier te laten wonen, op een plek waar ze veilig oud kunnen worden. Dat is best een uitdaging, want de doelgroepen veranderen, huishoudens veranderen in grootte en in samenstelling.

We hebben te maken met steeds meer verschillende culturen in de samenleving, meer alleenstaanden, meer ouderen die langer zelfstandig blijven wonen en meer eenzaamheid. Dit jaar hebben de gevolgen van het coronavirus ons hier nog meer van bewust van gemaakt. Ook merken we effecten van de ontwikkelingen in de zorg. Wij moeten op een goede manier omgaan met de huisvestingsvraagstukken die het gevolg zijn van die veranderingen. Daarom veranderen wij steeds mee. Dat zit gelukkig in ons DNA. Al 100 jaar.

Wat is jouw eigen binding met de volkshuisvesting?

Zelf groeide ik op in een volkswijk in Nijmegen, in de sociale huurwoning waar mijn ouders 40 jaar woonden. We speelden buiten, het was er mooi en veilig. Poorten stonden open en je liep zo bij de burens binnen. Men kende en vertrouwde elkaar. De samenstelling van bewoners in de wijken is erg veranderd, er zijn meer verschillen tussen culturen en sociale klassen. En op de een of andere manier mengt het niet meer zo gemakkelijk als vroeger. Door de toewijzingseisen van de overheid wonen er in sociale huurwoningen vooral nog mensen uit dezelfde inkomenscategorie, vaak met een uitkering of een laagbetaalde baan. En soms met een rugzakje, zoals psychische of psychiatrische problemen. Dan zie je buurten langzaam afglijden en verpauperen. Dat vind ik jammer. Ik zie het dan ook als onze opgave om zulke buurten leefbaar te houden. De mix van bewoners en een evenwichtige balans daarin is heel belangrijk. Daarom willen we het liefst verschillende soorten huizen aanbieden in verschillende prijs-categorieën. Daarvoor hebben we wel eerst echt meer ruimte nodig van de overheid.

Wat zijn de uitdagingen voor de komende jaren?

Dat zijn er verschillende. In de gespannen woningmarkt is er bijvoorbeeld meer vraag naar (nieuwe) huizen dan

er aanbod is. Gelukkig hebben we heel wat projecten in de startblokken staan. Dat is ook nodig, want de druk is groot. We moeten de doorstroming op gang brengen. We willen senioren een alternatief bieden voor de grote eengezinswoning waar ze uitgegroeid zijn. Oplossingen bieden aan starters en jongeren, voor wie het nu erg lastig is om een woning te vinden omdat er te weinig huurwoningen vrijkomen en koopwoningen te duur zijn.

Ook houden we ons op dit moment bezig met het energiezuinig maken van onze woningen. De stip op onze horizon is om eind 2050 een compleet CO₂-neutrale woningvoorraad te hebben. We kijken stap voor stap hoe we verstandig bij dat einddoel kunnen komen, zonder teveel tegelijk uit te geven. Want het is natuurlijk onmogelijk om 5.000 woningen tegelijkertijd aan te pakken én wie weet komen er de komende jaren nog nieuwe, slimmere en goedkopere oplossingen. Kritisch kijken naar wat op dit moment de kwaliteit van ons vastgoed is en wat het kost om de gewenste kwaliteit te bereiken en in welke volgorde we aan de slag gaan: dat is best een puzzel.

Waar ben je trots op?

Op onze speciale woonvormen voor bijzondere doelgroepen, zoals Tweedelig het Regionaal Autisme Centrum in Asten en De Droom in Deurne. We kunnen er niet omheen dat we steeds vaker maatwerk in moeten zetten. Bij iedere huurder kan er iets bijzonders aan de hand zijn. Dat vraagt een andere rol van ons. Het is mooi om te zien dat ons dat samen lukt.

Waar staat Bergopwaarts over 100 jaar?

We hebben genoeg uitdagingen voor nog een eeuw en er komen vast veel mooie ontwikkelingen op ons pad! Wat ik vooral wens, is dat wij elkaars gezichten goed blijven kennen. Dat wij bij Bergopwaarts weten wie de mensen achter onze voordeuren zijn. En dat zij omgekeerd bij ons niet denken aan alleen de voordeur van ons kantoor in Deurne, maar ook bij ons een gezicht van een van de betrokken collega's voor zich zien. Zoals het ooit begon, 100 jaar geleden.

Wateroverlast spoorstraat 1920

Mijnheer pastoor en een handvol vrijwilligers

Het is een kille februaridag in 1920 in parochie Zeilberg. Pastoor Piggen maakt zich grote zorgen. Dagelijks ziet hij de armoedige woonomstandigheden van de peelwerkers en hun gezinnen. De tochtige en vochtige hutten die weinig beschutting bieden. De ziekelijke snoetjes van de kinderen. De totale bevolking in Deurne bestaat dan uit ruim 8000 inwoners. Dat lijkt misschien niet veel, het waren er echter al 2000 meer dan nauwelijks 20 jaar daarvoor. Er moet iets gebeuren, vindt mijnheer pastoor.

Medemenselijkheid

Pastoor Piggen is een man die van aanpakken weet – in 1914 is hij de stichter van parochie Zeilberg. Al snel vinden zijn zorgen gehoor bij een aantal eenvoudige, hardwerkende mannen uit de Peel. Zo zijn daar timmerman annex caféhouder Lambertus Koppens en peelwerker en later magazijnknecht bij Deurnese

Boerenbond Hein Munsters. Broodbakker Johannes Coppus wordt in 1920 de eerste voorzitter van het dan nog geheten Rooms-Katholieke Woningbouwvereniging Berg-Op-Waarts. Datzelfde jaar vraagt de kersvers opgerichte vereniging een rijksvoorschot aan 'voor den bouw van 30 arbeiderswoningen'. Er komen er 20.

Officieel tintje

De grond pachten ze van de gemeente, aan de Pannenschop en Hagelkruisweg. Daar laat Berg-Op-Waarts de eerste 20 arbeiderswoningen bouwen voor de peelwerkers en hun gezinnen. In de volksmond noemt men de straat de Pannenschop voortaan Bergopwaarts. Als de huizen in 1921 klaar zijn, heeft Berg-Op-Waarts al een nieuwe voorzitter: gemeenteraadslid Arnoldus (Nol) van den Eijnden. Enige tijd later krijgt het bestuur er ook nog secretaris M. Martens en penningmeester W. v.d. Weijer bij.

'Onder toezien oog van de kerk'

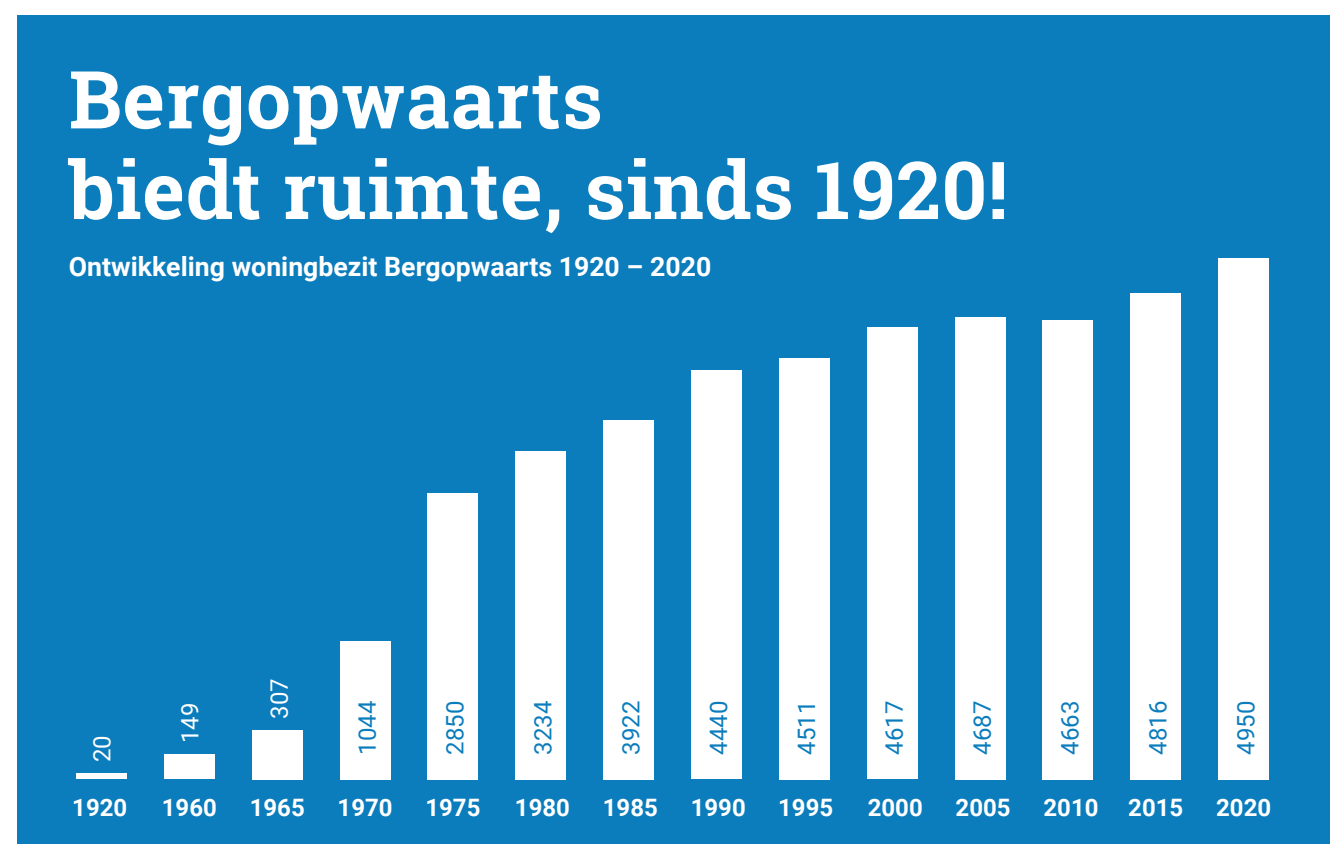
Zoals gebruikelijk bij veel Rooms-Katholieke verenigingen, staat de 'Zeereerwaarde Heer Adviseur' pastoor Piggen het bestuur met raad en daad terzijde. Na de oplevering van de eerste 20 woningen valt voor hem wat betreft bouw weinig meer over om op toe te zien. Het zal tot maar liefst 1953 duren voordat de vereniging de volgende woningen kan bouwen.

Wist u dat?

1920
1940

- Bergopwaarts nog steeds een van de allereerste woningen uit 1920 aan de Pannenschop verhuurt?
- Woningen een stukje grond hebben zodat bewoners zelf gewassen kunnen verbouwen en zelfs vee houden?
- De huur voor de eerste woningen slechts fl. 2,50 per week bedraagt?
- Er in het begin een mondelinge wachtlijst is?

'n feitje •

100 BETEKENT
IN HET LATIJN
'CENTRUM'

Brood duur betaald?

Daar klinkt het belletje van de winkeldeur. Een klant. De bakkersvrouw veegt nog even haar meelhanden af aan haar schort en knikt de vrouw van de burgemeester vriendelijk toe. In 1920 rekt zij hier fl. 0,07 af voor een versgebakken brood. In het Nederland van 2020 ga je op zondagochtend je brood halen bij de supermarkt. Volgens het CBS kost een tarwebrood nu gemiddeld € 2,50.

**Van stenen om tússeen te wonen,
naar een thuis om ín te wonen**

Leefbaarheid is een nog totaal onbekend woord, de eerste tientallen jaren van ons bestaan. Tenminste, in de bedoeling van nu. De eerste vijftig jaar gaat de aandacht van Bergopwaarts vooral uit naar stenen: ervoor zorgen dat huurders een goed huis hebben en een stevig dak boven hun hoofd. Ook landelijk is dat het belangrijkste, zeker met het oog op de woningnood in de jaren 50. Bouwen, bouwen is het devies. Daar komt in de jaren 70 langzaam verandering in.

Wat als je wel een fijn huis hebt, maar dat niet in een fijne omgeving staat? Of wat als je een goede woning hebt, die eigenlijk niet meer bij je past. Dat heeft ook met leefbaarheid te maken. Daar gaan we vanaf begin jaren 80 bij Bergopwaarts dan ook mee aan de slag! We bouwen bijvoorbeeld woningen voor bijzondere doelgroepen, zoals voor woonwagenbewoners aan de Haspelweg in Deurne. De eerste bewonerscommissies worden opgericht. Daarnaast proberen we steeds meer een mix van koopwoningen en huurwoningen in buurten te creëren. Het is het begin van een lijn die we nog altijd doortrekken.

Bergopwaarts tuigt ook een speciale afdeling Leefbaarheid op, waar medewerkers zich vooral bezighouden met (het voorkomen van) overlast, huurders met huurachterstanden en het bevorderen en ondersteunen van bewoners met leuke ideeën.

Er wel 250 woningen en boerderijen geheel in puin worden geschoten?

In 1960 het woningbezit van Bergopwaarts 149 woningen bedraagt?

- citaat uit de allereerste troonrede van koningin Wilhelmina in het jaar 1898.

Wilhelmina is 18 jaar oud en pas net koningin als ze haar troonrede uitspreekt. Ruim een jaar later - op 11 september 1899 - wordt het ontwerp voor een allereerste wet voor volkshuisvesting ingediend. Het duurt dan nog tot 1 augustus 1902 voordat de 'Woningwet 1901' een feit is. En dat werd tijd! De woonomstandigheden van arme Nederlandse arbeiders en plattelandsbevolking zijn ontzettend slecht. Gezinnen wonen in krappe en benauwde sloppen, krotten of plaggenhutten. Dodelijke ziekten zoals griep, tyfus en cholera hebben regelmatig vrij spel. In combinatie met ondervoeding en lange werkdagen, zelfs voor vrouwen en kinderen, is de levensverwachting dan ook niet hoog voor een 'behoefstig' dagloner: nauwelijks 32 jaar.

De Woningwet is de eerste stap naar een sociaal-maatschappelijke aanpak. Het doel is om de bouw en het bewonen van slechte en ongezonde woningen onmogelijk te maken. En tegelijkertijd te zorgen voor de bouw van goede huizen. De bedoelingen zijn goed. Helaas verstikt deze nieuwe overheidsbemoeienis lange tijd de pas opgerichte woningbouwverenigingen. Het optimisme van sommige besturen verdwijnt. Enkele stoppen er zelfs weer mee.

De handvol vrijwilligers in Zeilberg laat zich daardoor gelukkig niet kisten! In 1920 richten ze de Rooms-Katholieke Woningbouwvereniging 'Berg-Op-Waarts' op. En al vrij snel daarna start de bouw van 20 arbeiderswoningen. Helaas blijft het daar maar liefst 34 jaar bij. Ook hier speelt de politiek namelijk een verlamdende rol. Pas in 1954 geeft de gemeente Deurne meer ruimte. Eindelijk kan Bergopwaarts starten met de bouw van

De maatschappelijke veranderingen na de oorlog zijn groot en de woningnood is hoog. Toch wordt 'Woningwet 1901' pas in de jaren 60 vervangen. Op 1 juli 1965 treedt 'Woningwet 1962' in werking. Deze maakt al na 29 jaar plaats voor 'Woningwet 1991'. De wereld is dan – deels onder invloed van internet en allerlei andere technologische ontwikkelingen – in razend tempo aan het veranderen. Al aan het begin van de 21e eeuw is er dan ook alweer behoefte aan een aanpassing van de wet. Woningcorporaties zijn zelfstandig geworden. Ze hebben er bovendien allerlei nieuwe taken bij gekregen, zoals het verbeteren van de leefomgeving en bijdragen aan buurtactiviteiten.

Ook investeren ze zelf in speciale vormen van huisvesting, bijvoorbeeld voor ouderen. Daarnaast bouwen ze koopwoningen en huurwoningen in de duurder vrije sector. Niet iedereen juicht dit toe. Het staat ver af van de oorspronkelijke taak van de corporaties: het bieden van huisvesting voor mensen met een klein inkomen. De nieuwe taken zijn bovendien niet te

In de Woningwet van 1 juli 2015 (officieel heet die 'Wet van 29 augustus 1991 tot herziening van de Woningwet') zijn de taken van de corporaties ingeperkt en is het toezicht verscherpt. Gemeenten en huurdersorganisaties krijgen daarin ook een rol. Woningcorporaties moeten terugkeren naar hun kerntaak: het bouwen, verhuren en beheren van sociale huurwoningen. Voor mensen met een laag inkomen of mensen die om andere redenen moeilijk passende huisvesting kunnen vinden. De woningen moeten 'passend' bij het inkomen worden toegewezen. Mensen die wat meer verdienen, kunnen niet meer bij woningcorporaties terecht. Dit maakt het moeilijker om wijken met gevarieerde doelgroepen te creëren.

Ondertussen is de verduurzaming van het woningbestand in Nederland een grote opgave die op de schouders van de woningcorporaties drukt. In 2050 moeten alle huizen CO2-neutraal zijn, waarmee de lastendruk van woningcorporaties steeds groter wordt. Gelukkig zit het steeds meer doen met minder middelen ons in het bloed. We zijn ten slotte niet zomaar 100 jaar jong geworden. We bewegen graag nog 100 jaar mee.

Waterige soep en aardappelen

De dagelijkse verzorging in materieelen zin, en de leiding in geestelijk opzicht hangt af van de moeder in het gezin. Zij leert zich steeds meer in zelfverloochening te geven aan deze taak. Haar karakter ontwikkelt zich in liefdevolle overgave. – ‘Voor den echtgenoot’ uit het Trouwboekje jaren ’20.

Moeder de vrouw, wél en toch geen baas

Of ze nu meeverdient of niet, in 1920 rust de dagelijkse verzorging van het gezin helemaal op de schouders van de vrouw. Zij moet zien rond te komen van het loon dat binnenkomt. Dat is vaak niet veel en het loonzakje verdwijnt niet zelden in de drank van vaders. Het vraagt van ‘moeder de vrouw’ een zo zuinig mogelijk gevoerd huishouden: boodschappen doen op de dag dat er markt is en een menu van vooral aardappelen en waterige soep. Toch zijn getrouwde vrouwen officieel handelingsonbekwaam.

Ze hebben geen recht om ergens over te beslissen: de man is de baas in huis. Punt! De steun voor gelijke rechten voor vrouwen neemt begin 20e eeuw gelukkig wel toe, maar het duurt nog een hele tijd voordat die tot de Peel doordringen.

Onhygiënische meelpap

In het Nederland van 1920 nemen huwelijk en gezin een belangrijke plaats in. Bijna 90% van alle volwassenen treedt in het huwelijk, een verbintenis voor het leven. Er zijn grote, maar ook kleine gezinnen. Er worden namelijk wel veel kinderen geboren, maar helaas is de kindersterfte hoog. Geen wonder, want de hygiënische omstandigheden zijn

slecht. Moeders uit de armste gezinnen zijn zelf soms zo verzwakt door ondervoeding dat zij hun baby's niet kunnen zogen. Voor buitenshuis werkende vrouwen is dat meestal ook onmogelijk. De kleintjes krijgen kunstmatige voeding: een soort pap van (vervuld) water en meel, totaal ongeschikt voor baby's.

‘Een ondergeschoven kind’

De huizen – krotten en plaggenhutten – zijn vochtig, donker en klein. Ze hebben vaak niet meer dan een grote leefruimte rondom de stookplaats. Ouders, kinderen en eventueel nog inwonende grootouders, leven allemaal samen op één plek met nul privacy.

De huisjes hebben geen sanitair: de behoefte doet men buiten, in een ton of put. De huizen zijn slecht te verwarmen en brandstof is duur. In de bedsteden, een soort kasten in de muur, is het snel lekker warm. De kleinste kinderen slapen vaak ‘ondergeschoven’ in een soort lade onder de bedstede.

‘Dienstjes’ voor dag en nacht

In 1920 leven veel arbeiders en loonwerkers en hun gezinnen in bittere armoede. De macht is in handen van een paar rijke fabriekseigenaren en grootgrondbezitters. Boerengezinnen moeten een groot deel van hun inkomsten betalen als pacht aan de landeigenaar. Er blijft weinig over om fatsoenlijk van te leven. Dus zorgen veel vrouwen voor aanvulling, door huisarbeid of werk buitenshuis. En ook kinderen moeten vaak al op hun 12e aan het werk.

Sinds 1889 zijn jongeren in fabrieken en werkplaatsen officieel tot hun 16e jaar van bepaalde werkzaamheden vrijgesteld. Toch verschilt hun arbeidsdag niet echt van die van de ouderen. Meisjes gaan veelal met 12 jaar al

1920

‘in een dienstje’ voor dag en nacht en komen nog maar af en toe thuis.

Voor galg en rad

Tot hun 12e gaan kinderen wel naar school. Maar voor en na schooltijd en tussen de middag helpen ze al bij de huis- of landarbeid van de ouders, soms meer dan 10 uur per week. Ze bezorgen brood en melk en brengen kranten rond of helpen op het land in de Peel. Meisjes passen op nog kleinere broertjes en zusjes. Kinderen worden dus al op jonge leeftijd belast met ‘volwassen’ verantwoordelijkheden. Bovendien blijft er in de kleine huizen weinig van de problemen en zorgen van de ouders voor kinderen verborgen. Logisch dus, dat kinderen al jong veel buitenshuis zijn, zonder ouderlijk toezicht. Van echt opvoeden is weinig sprake en veel kinderen groeien op voor galg en rad.

Met de kippen op stok

Vrije tijd kent het grootste gedeelte van de Nederlandse bevolking in 1920 nog niet. Op het platteland werken mensen van zonsopkomst tot dat de avond valt. In de fabrieken maken arbeiders lange werkdagen. Vermoeid gaat iedereen daarna vroeg naar bed. Bij het krieken van de nieuwe dag begint de dagelijkse sleur opnieuw.

Zondag is het rustdag. Een groot deel van de mensen gaat dan braaf naar de kerk. Een ander deel verdrinkt zijn ellende in de kroeg. Moeders en meisjes houden zich zondags bezig met handwerken of verstelwerk, om de versleten kleren zo lang mogelijk te kunnen blijven dragen. Wekelijks herhaalt zich dezelfde routine met weinig uitzicht op verbetering. Jaar in jaar uit. Van generatie op generatie. De meeste mensen berusten in hun lot.

2020

Singles, latrelaties, senioren, migranten, eenoudergezinnen, starters, nieuw samengestelde gezinnen, expats en stellen zonder kinderen; de samenstelling van huishoudens is in 2020 als een lappendeken. Al deze woonvormen wijken af van het ‘standaardgezin’: vader, moeder en kinderen. Minder bekend is dat dat ‘standaardgezin’ maar heel korte tijd de norm is geweest.

Meer vierkante meters per persoon

Het ‘standaardgezin’ overheerst alleen vanaf pakweg 1920 tot halverwege de jaren 60. We leven dus alweer bijna vijftig jaar in een wereld met andere vormen van bewoning. Het huwelijk is niet meer vanzelfsprekend. Op dit moment bestaat bijvoorbeeld bijna 40% van de particuliere huishoudens uit één persoon. Huishoudens met meer personen zijn vooral stellen met of zonder kinderen. Een klein deel heeft maar één ouder aan het hoofd, meestal een vrouw.

Door al deze ontwikkelingen hebben we – in het woningenaanbod van nu - eigenlijk steeds meer vierkante meters woonoppervlak per persoon. Het ziet ernaar uit dat het aantal eenpersoonshuishoudens en dus de vraag naar kleinere woningen zullen toenemen.

Sociaal aanzien

Gelukkig staan in 2020 vrouwen allang niet meer lager in sociaal aanzien dan mannen. Ze hoeven deze mannen al helemaal niet meer te gehoorzamen. Man en vrouw hebben vaak allebei een baan buitenshuis. Taken als boodschappen doen, koken, financiën beheren, zorgen voor de kinderen en het huishouden verdelen ze meestal samen. Als er kinderen komen, is er wettelijk gezien van alles goed geregeld. Van zwangerschaps- en oudervolof,

Lappendeken aan gezinsvormen

consultatiebureaus tot kinderbijslag. In de praktijk zijn het in Nederland vaker moeders dan vaders die na de komst van kinderen minder gaan werken en meer thuis zijn.

‘Eigen plek onder de zon’

De basisvoorwaarden om fatsoenlijk te kunnen wonen, zijn in vrijwel alle Nederlandse woningen aanwezig, al zijn er natuurlijk verschillen in grootte en luxe. De meeste woningen zijn goed gebouwd, hygiënisch aangesloten op riolering en waterleiding en verwarmd door een centrale verwarming. Een huis beschikt over minimaal één badkamer, een of meer toiletten, een woonkamer, een keuken en een balkon of tuin. Opa's en oma's wonen nog maar zelden in. Ouders en de meeste kinderen hebben elk hun eigen kamer en ruimte voor privacy.

Lekker lang kind blijven

In de jaren 60 doet de anticonceptiepill zijn intrede; men kan bewuster kiezen voor kinderen. Ook maken ze bewustere keuzes voor manieren van opvoeden. Als de ouders werken, gaan hun kinderen - afhankelijk van de leeftijd - naar een kinderdagverblijf, crèche, gastgezin, grootouders, school en buitenschoolse opvang. Vanaf 4 jaar gaan kinderen naar de basisschool. Ze zijn leerplichtig tot hun 16e.

De kindersterfte in Nederland is sterk afgenomen door verbeterde voeding en hygiëne en medische kennis die voor iedereen bereikbaar is. Kinderen mogen lekker lang ‘kind zijn’. Na school gaan ze samen spelen, hebben ze hobby's of doen ze aan sport. Kinderen doen weleens kleine klusjes in en rondom het huis, meestal vrijblijvend. Vanaf pakweg hun 14e jaar hebben veel jongens en meisjes een bijbaantje. Het geld dat ze

daarmee verdienen mogen ze meestal helemaal zelf houden en vrij uitgeven. Afhankelijk van hun niveau en interesses, gaan ze na de middelbare school naar een beroepsopleiding, studeren of werken. Gelukkig krijgen veruit de meeste kinderen pas vanaf hun 18e te maken met ‘volwassen’ zaken.

Buurtsuper of bezorgservice

Supermarkten zijn hele dagen open, ook op zondag. Daarom doet lang niet iedereen alle boodschappen een keer per week, maar dagelijks of om de paar dagen, al is het wekelijks boodschappen doen tijdens de corona-crisis weer normaler geworden. Dat kan bij de supermarkt die nooit ver weg is, of via een bezorgservice. Het aanbod en de variatie aan producten in supermarkten is enorm; van gezonde producten tot snacks en snoep. Met de toename van het aanbod in de laatste categorieën is het aantal mensen met overgewicht helaas ook toegenomen.

24/7 open

Een werkweek is gemiddeld 36 tot 40 uur, steeds vaker minder. In vergelijking met 1920 hebben we veel vrije tijd. In tegenstelling tot 100 jaar geleden, is de wereld nu goed verlicht en 24/7 ‘open’. Je kunt 's avonds, in de weekends en tijdens vakanties van alles ondernemen. Voor veel mensen lijkt de wereld een speeltuin, die dankzij internet en het gemak van vliegen heel klein is.

Tijd van optimisme en idealisme

Op 10 januari 1920 treedt het Vredesverdrag van Versailles in werking. Twee jaar daarvoor is een einde gekomen aan de verschrikkingen van de Eerste Wereldoorlog. In de landen om ons heen heeft die oorlog diepe wonden achtergelaten. Duitsland moet herstelbetalingen doen. Frankrijk, België en Engeland werken in snel tempo aan de wederopbouw.

Er waait een positieve wind in Europa, met in bijna alle landen een democratische regering. In ons land worden voor het eerst op grote schaal kwalitatief goede arbeiderswoningen gebouwd. Ook de grote Zuiderzeewerken gaan van start, met de latere Afsluitdijk. Daardoor ontstaat het IJsselmeer.

Radio's, vliegtuigen, automobielen en meer
Door allerlei technologische ontwikkelingen draait de economie weer en dat is te merken. In de Verenigde Staten komen de eerste elektrische apparaten op de markt, zoals het hoortoestel en de broodrooster. Ook de radio wordt populair én zelfs voor de middenklasse betaalbaar. In Nederland zijn al de eerste omroeporganisaties opgericht, zoals de KRO. Auto's laten zich steeds meer zien in het straatbeeld. Op 17 mei 1920 start KLM de eerste lijndienst tussen Amsterdam Schiphol en Londen. In

dat eerste jaar vervoert de luchtvaartmaatschappij 440 passagiers.

Decennium van vernieuwing
1920 is de start van de 'roaring twenties', een tijd waarin alles lijkt te kunnen en veranderingen elkaar snel opvolgen. Pas net is het actief vrouwenkiesrecht aangenomen. De eerste vrouw die op 15 mei 1920 gebruikmaakt van haar nieuwe kiesrecht is Elise Spauwen-Schrijnemakers, de vrouw van de Limburgse burgemeester in Gronsveld. Datzelfde jaar dansen jongeren in nachtclubs de populaire 'charleston'. Jonge meiden knippen hun lange haar af, in een 'bob' tot op de kin. Ze verruilen de lange rokken en bloezen voor knielange jurken.

Dit jaar verschijnen de eerste bioscopen voor de - dan nog - stomme films. Hele volksschappen lachen om en raken ontroerd door Charlie Chaplin en Laurel & Hardy, in Nederland beter bekend als de 'Dikke en de dunne'. Koffiebrander en theepakker Van Nelle komt in december met het allereerste Piggelmee-boekje, de reeks kinderboekjes wordt later heel populair.

Het is 2020 ...
Het is nog een beetje koffiedik kijken, maar misschien staan we nu aan het begin van de 'roaring twenties'.

De wereld is in beweging. De mobiliteit is enorm! De meeste huishoudens in Nederland hebben ten minste één auto, steeds vaker een elektrische. Dankzij internet en social media kunnen mensen wereldwijd 24 uur per dag met elkaar in verbinding staan. Dat verdringt het traditionele tv-kijken; je kunt op elk gewenst moment en elke plek je favoriete film of serie kijken en gamen met vrienden van over de hele wereld. In die hele wereld gaat het niet overal heel goed. Een record aantal mensen is op de vlucht, voor oorlogen, armoede en ellende. Grote wereldleiders handelen onvoorspelbaar. Engeland is met de Brexit uit de Europese Unie gestapt en over de wereldhandel bestaat onzekerheid. De bevolking vergrijs, er heerst een stikstofcrisis, de CO2-uitstoot moet lager, de huizenmarkt is gespannen, er is minder werkgelegenheid en juist een personeelstekort in de zorg en het onderwijs. Bovendien groeit de kloof tussen arm en rijk.

Als we dan in 2020 te maken krijgen met intensieve maatregelen waaronder een intelligente lockdown, dan lijkt het erop dat we op de drempel staan van een andere manier van werken. Een nieuwe economie, vernieuwingen voor milieu, duurzaamheid, huisvesting en nog veel meer. Mensen zoeken creatief naar slimme antwoorden op grote vragen. Voor onze toekomst.

• 'n feitje •
**100 JAAR HUWELIJK
HEET IVOREN
HUWELIJK, HET RECORD
IN NEDERLAND IS EEN
81-JARIG HUWELIJK VAN
ARND EN AALTJE UIT
RUINEN DIE OP 22 JANUARI
1938 TROUWDEN**

Wist u dat?

**1960
1980**

- In 1962 de eerste premie A-woningen in Asten worden gebouwd?
- Bergopwaarts in 1967 de eerste onderhoudsman in dienst neemt?
- We ons koperen jubileum vieren in 1974 met het bouwen van de 500ste woning in Asten?
- Het Woningbedrijf van de gemeente Deurne per 1 januari 1975 aan Woningbouwvereniging Bergopwaarts wordt overgedragen? En later ook dat van Asten?
- In 1976 we ons eerste kantoor betrekken, een verbouwde garage?

Hoe ziet het huis van de toekomst eruit?

Daar zijn we bij Bergopwaarts ook benieuwd naar! Maar dat vragen we niet aan deskundige mannen en vrouwen. Waar kun je met die vraag beter terecht dan bij de bouwers van de toekomst? Dus vragen we de kinderen van groep 6 van meester Theo van D'n Bogerd in Deurne dat huis te tekenen. En wat een creatieve en goed doordachte ontwerpen zien we dan!

Als jij een huis voor de toekomst mag maken, wat zou je er allemaal in maken?
Alle vingers schieten meteen de lucht in! "Mijn huis is in de vorm van een raket, met aan de zijkant een windmolen en zonnepanelen", vertelt Lieke. Ook Pip heeft goed nagedacht over haar huis: "Ik houd veel van bloemen. Dus heb ik onderin het huis een kraan met buizen naar alle bloemetjes om ze zo water te geven." Marly maakt helemaal iets bijzonders: een heus Youtube huis mét inbouwzwembad: "Het huis is in de vorm van de letters van het woord 'youtube'. Via een trap, bruggetje of glazen plateau kom je van de ene letter in de andere. En mijn huis is van glas, dan heb je overdag veel licht en geen lampen nodig." Slim!

Architecten in de dop
De klas heeft een Klokhuysuitzending over het bouwen van huizen en duurzaamheid bekeken. Dat de kinderen goed hebben opgelet, blijkt wel uit het huis van Liz: "Mijn huis heeft zonnepanelen in dakpannenvorm en de wc aan een rioolbuis. Die gaat door het huis, naar een plek onderin waar het water gezuiverd wordt. Dat kan dan weer naar de kraan." Liz heeft aan alles gedacht, want in haar ontwerp zijn tv-kabels aangesloten op de zonnepanelen, een warmtepomp en zelfs aan het scheiden van afval en hergebruik van spullen heeft ze gedacht!

Huizen op water
Een drijvend huis met een bootje eronder, dat willen we allemaal wel! Helemaal het creatieve 'taart' huis van Lynn: "Bovenop is een soort insect met flamingo-voelspriet. De snaveltjes zijn lichtjes." Een heus waterrad zorgt voor elektriciteit en dat de kraan werkt. Hoezo duurzaam?

Vol vertrouwen
En nog meer fantastische ontwerpen mogen we bewonderen, zoals het 'game' huis van Bart. Het is duidelijk, als uit de klas van meester Theo maar een paar kinderen architect worden, komt het met wonen in de toekomst helemaal goed!

• 'n feitje •
**100 CALORIEËN
VERBRAND JE
DOOR 20 MINUTEN
STOFZUGEN OF 38
MINUTEN SHOPPEN**

DE WEKELIJKSE HUUR ...

Zie je hem lopen? De huurophaler van Bergopwaarts? Vrolijk een deuntje fluitend maakt hij zijn wekelijkse ronde langs de huizen aan de Pannenschop. Hij verdient daarmee voor alle 20 huizen samen 1 gulden. In de bruinleren tas om zijn schouder stopt hij per huis zorgvuldig de geïnde fl. 2,50 aan huur per huis. Niet iedere huisvrouw ziet hem graag komen. Voor sommige Peelwerkers en hun gezinnen is het wekelijks moeten betalen van de huur nogal een ding. In 1920 is het inkomen van een peelaarbeider namelijk gemiddeld nog geen 10 gulden per week, ofwel 40 gulden (€18,15) per maand. En daar moet moeder voor alle gezinsleden nog meer van betalen.

Kuunders, Pannenschop 9 en bergopwaarts

Het is een mooie dag in 1921 als **Arnoldus (Nol) Kuunders de sleutel krijgt van zijn nieuwe, echt stenen woning aan de Pannenschop 9. Hij is dan de allereerste huurder van het kersverse Berg-Op-Waarts. Hier kan hij met zijn 25-jarige vrouw Antonia Munsters een gezin gaan stichten. Hij heeft dan nog geen vermoeden dat 100 jaar later maar liefst de derde Kuunders het huis nog steeds huurt.**

Contante huur

Opa Kuunders – Bakelnaar van geboorte – is vooral blij met een fatsoenlijk huis, waar hij samen met de Zeilbergse Antonia zes kinderen krijgt. Helaas overlijdt opa drie maanden na de geboorte van zijn jongste zoon. Kleinzoen Ger: "Dat was hard werken voor mijn oma, die met behulp van een beetje steun het hoofd boven water hield. Ze had hier ook een beetje vee. 'Ons' oma was een rustige en zeer gelovige vrouw. Ze ging wel vier keer per week naar de kerk en is één keer naar Kevelaer geweest. Ze was altijd aan het bidden. En brood aan het bakken. Dan rook het hele huis lekker!" Ger kan zich nog herinneren dat elke vrijdag de huurophaler van Bergopwaarts de huur contant kwam ophalen. Zijn oma wilde in de jaren vijftig het huis kopen. Het kostte toen echter 6.000 gulden en dat kon ze niet betalen. Begin jaren 80 is het nog een keer te koop aangeboden, toen voor een fors hoger bedrag: 80.000 gulden.

Op zaterdag in de wastobbe

Gers vader werkte bij de gemeente Deurne in de plantsoenendienst en woonde met zijn gezin bij oma. Als jongste zoon nam hij op 1 januari 1975 het huis over van zijn moeder. Toen werd de woning pas voor het eerst gemoderniseerd. Op tafel ligt nog het originele huurcontract van toen. Het huurbedrag was 'maar liefst' 42 gulden per maand. De vader en moeder van Ger kregen in dit huis een groot gezin. Eerst kreeg Ger 4 broers en daarna 4 zussen. "Met oma erbij, woonden we met 12 personen in dit huis. 's Avonds aten we met

tielen in de huiskamer en de andere twee aan een tafeltje in de keuken. Dit hier – Ger wijst naar een hoge aardewerken pot in de hoek, die er nu staat als sier – was voor de verbouwing in 1975 het toilet. Een plank erover, een hokje in de stal en klaar. Tot die tijd was er bovendien geen badkamer of douche en gingen we op zaterdag nog traditioneel in de teil. Met zo veel kinderen sliepen we met vieren op een kamer. Onder het dak, met zachtboard ertegenaan. In de winter, als er stuifneeuw was, lag de sneeuw op ons bed en stonden de ijsbloemen tegen het raam. Dan was het koud en was je wel blij dat je met z'n tweeën in een bed lag."

Altijd buiten

Ger had een fantastische jeugd aan de Pannenschop: "Als kind had ik het heerlijk hier. Geweldig! We waren altijd buiten. Er woonden meer grote gezinnen en met zo veel kinderen was het dikke pret. Struinen door de weilanden en hutten bouwen op de hei. Nog steeds ben ik graag buiten. Lekker aan het werk in de tuin. Om vakanties geef ik niks. Vroeger gingen we ook nooit, daar was geen geld voor. We gingen één dag naar de Schatberg, omdat een tante daar een caravan had. Verder lagen we vooral in zwembad De Klarinet tijdens de zomervakanties."

Goede grond

Op oma's verjaardag kwam de hele familie bij elkaar: "Ooms, tantes, neven en nichten. Dan kwam er op een dag wel zo'n 60 tot 70 man op visite in het huisje. Sigaretten op tafel en de kamer blauw van de rook. Ze was in mei jarig, dus wij kinderen konden dan gelukkig naar buiten. Omdat oma bij ons inwoonde, hadden wij wel een streepje voor. Ze noemde ons altijd 'ons jongens'. Oma overleed toen ze 86 was, drie jaar geleden overleed Gers vader op diezelfde leeftijd: "Sterke genen zit wel in de familie. En misschien wel door de goede grond op de Pannenschop. Ik wil hier het liefst niet meer weg."

N I N T E G E R A A B F E E L
B I N E R L A A R B E E K L G
O P U T W G A A O V E R L E G
C O N T A C T I D M R E T S S
F B I R E K L O I A M R K S G
T O A D U E E S E M A L U E T
C G L A R L S G O Z U R I I L
E 1 0 D G I A 0 E S I S K L L
J A D R E S M J S S E C A I J N
O A O M N R E E V R P R H E W
R E A S T E N R U E D R R T R
P A R T I C I P A T I E E R U
R E G L E M E N T U M L I K U
I J W O N E N E D U O H S I U H
S E R V I C E I S I V M T G E

ADRES
ASTEN
BOILER
CONTACT
DEURNE
DOELGROEP
FOLDER
GARAGE
GEISER
HUISHOUDEN
HUUR
INTAKEGESPREK

INTEGER
KLUSSEN
LAARBEEK
LEEFBAAR
LIESSEL
MISSIE
OMMEL
OVERLEG
PARTICIPATIE
PROJECT
PRIJS
RAAM

REGLEMENT
RUIL
SAMEN
SERVICE
SOMEREN
TOEZICHT
TUIN
URGENTIE
VEILIG
VISIE
WONEN
WIJKRAAD

E-mail de oplossing naar **communicatie@bow.nl** en win een van de drie Budget kookboeken. Vol met heerlijke recepten en tips. Lekker eten hoeft niet duur te zijn!

Doe dit voor **1 januari 2021**. In januari trekken wij 3 prijswinnaars.

Wist u dat?

1980
2000

- De eerste computer in 1982 op ons kantoor zijn intrede doet? Het een pc met Wordperfect en Lotus 123 is?
- We in 1987 het eerste gebouw met een lift erin opleveren aan Prins Bernhardstraat/Burg. Frenckenstraat in Asten?
- Begin jaren 80 in de politiek de HAT-eenheden worden geïntroduceerd, voor alleenstaanden en tweepersoonshuishoudens?
- In 1989 de eerste wijkopzichters beginnen?

Van 's ochtends vroeg, tot 's avonds laat

Een gure novemberdag in 1920. Een jaar daarvoor heeft de Nederlandse regering de arbeidswet ingesteld. Die moet zorgen voor een 8-urige werkdag. Maar Den Haag is ver weg en in de Peel zwoegt de gemiddelde arbeider nog steeds keihard 10 tot 12 uur per dag. 6 dagen per week. In de modder. In weer en wind.

100 EURO IN
1920 STAAT
GELIJK AAN 1245
EURO IN 2020

• 'n feitje •

SMO De Koning: een veilige plek voor een nieuwe start

Een mooi voorbeeld van een bijzondere woonvorm is SMO De Koning in Helmond, opgeleverd in 2010. Het monumentale pand werd eind jaren 20 van de vorige eeuw gebouwd als kleinseminarie, waar jongens vanaf 11 jaar intern een middelbare schoolopleiding volgden. Nadat het eerst nog als streekschool en asielzoekerscentrum diende, transformeerde Bergopwaarts het prachtige gebouw begin deze eeuw tot 'De Koning van Helmond'. Nu biedt SMO (Stichting Maatschappelijke Opvang Helmond e.o.) hier ruimte voor jongerenhuisvesting met begeleiding naar zelfstandig wonen, crisisopvang voor vrouwen, vrouwen met kinderen en tienermoeders en studio's voor mensen met een verstandelijke beperking.

"Ik voel me hier thuis"

"Het is heel fijn wonen in De Koning", vertelt bewoonster Maaïke, die er nu 2,5 jaar woont. "Ik heb hier echt mijn

draai gevonden." En dat was nog niet zo vanzelfsprekend; het is een groot verschil met hoe kwetsbaar ze hier binnenkwam en nu. "Het vertrouwen heeft moeten groeien en dat heeft lang geduurd. Ik heb meer rust gevonden en voel hier me thuis. In mijn eigen appartementje. Mijn eigen plek."

Vertrouwen in toekomst

Inmiddels denkt Maaïke dan ook weer voorzichtig aan het opbouwen van een toekomst buiten De Koning, samen met haar vriend. "Uiteindelijk wil ik graag gewoon huisje, boompje, beestje."

De Droom: een droom van een project

Tweedelig: een fijne eigen plek in eigen dorp

Bijzondere woonvormen voor bijzondere doelgroepen

Ook in 2020 zijn we bij Bergopwaarts nog altijd trouw aan een belangrijk stuk van ons 100 jaar oude DNA: zorgen voor passende woonvormen voor bijzondere doelgroepen.

Waren het in 1920 arbeiders die een gezonde woonplek moesten hebben voor hun gezinnen, nu zijn het mensen die meer begeleiding nodig hebben. Die we een veilige woonomgeving willen bieden. Om hun de kans te geven zo zelfstandig mogelijk te wonen, gaan wij graag de samenwerking aan. De laatste tien jaar van 'onze eeuw' hebben wij onze bijdrage geleverd aan een paar prachtige resultaten van bijzondere woonplekken voor bijzondere doelgroepen.

Trots zijn we erop dat we De Droom in Deurne mee mochten realiseren. Een initiatief van ouders die een passende woonomgeving zochten voor hun kinderen met Syndroom van Down. Die kinderen hebben hier nu elk hun eigen appartement met woon-, slaap- en badkamer. Verder is er een gezamenlijke huiskamer waar ze samen kunnen koken, eten en hun vrije tijd doorbrengen. Een veilige plek van waaruit ze – met enige ondersteuning – hun eigen kansen in de maatschappij kunnen ontdekken.

Blijde bewoners

"De Droom betekent veel voor onze zoon Robin", aldus Wim de Groot, een van de initiatief nemende ouders van De Droom: "Hij heeft het er erg naar zijn zin. Hij en de meeste bewoners kennen elkaar al van kleins af aan en het is een hechte groep. Dat geldt ook voor ons als ouders. Het ontwikkel- en

bouwproces van De Droom duurde wat langer dan wij hadden gehoopt. Uiteindelijk zijn we wel enorm blij met hoe het is geworden."

Fijne samenwerking met Bergopwaarts

Wim is ook coördinator werkgroep onderhoud van De Droom: "Tijdens de bouw hadden we regelmatig contact met Bergopwaarts. We waren het niet altijd eens, maar wisten elkaar telkens te vinden in onze gemeenschappelijke wens: een fijne woonplek creëren voor 10 jonge mensen met een verstandelijke beperking."

Droom(t)huis

"Het draait heel goed", vervolgt Wim. "Ook omdat de groepsleden goed bij elkaar passen en ze fijne begeleiders hebben. Na inmiddels vijf jaar is het echt zoals we vooraf hoopten."

In Asten ligt Tweedelig. Een prachtige woonvoorziening waar 12 jonge mensen met een verstandelijke beperking en eventueel een lichamelijke en/of zintuiglijke beperking een fijne eigen woonplek hebben. Middenin van Asten, in de vertrouwde woonomgeving en dicht bij familie, werk en vrijetijdsbesteding. Tweedelig is het resultaat van een initiatief uit 2011 van ouders. In samenwerking met de gemeente Asten en Bergopwaarts realiseerden zij een plek waar hun kinderen onder begeleiding kunnen wonen en recreëren, naar hun eigen wensen en behoeften.

Welk cijfer zouden jullie Tweedelig geven?

Over het antwoord op die vraag zijn bewoners Bas,

Linda en Petra het helemaal eens: "Een 10 plus!" Ze kunnen niks bedenken wat ze zouden willen veranderen. Of nou ja, als ze dan toch iets moeten noemen, dan zou het terras in de tuin wel wat groter en overkapt mogen worden. Als ze allemaal buiten zitten, is dat wel een beetje krap.

Wat was je eerste gedachte toen je het huis voor de eerste keer binnenging?

Linda en Petra zijn bewoners van het eerste uur: "We hebben de eerste steen mee mogen leggen." Over haar eerste gedachte toen ze hier kwam wonen hoeft Petra niet lang na te denken: "Superleuk dat ik nu mijn eigen appartement heb." En wat denk je dat Linda het leukste vond toen ze de sleutel kreeg? "Dat we meubels gingen uitzoeken!" Wat de dames óók leuk vonden: speciaal voor de opening kwam de bekende Limburgse bokser Arnold Vanderlyde, met wie ze ook écht hebben gebokst.

Wat is er zo leuk aan het huis?

Bas kwam hier twee jaar later wonen. Eerst kwam hij een paar keer logeren, om te wennen en om te kijken

of hij zich goed voelde in de groep en of de groep zich goed voelde met hem. Hij vindt alles leuk aan het huis. Ook voetballen in de tuin, alhoewel dan wel af en toe de bal bij de burens in de tuin belandt: "Alleen soms is het hier wel eens een beetje een kippenhok. We maken veel lol met elkaar." De drie mogen graag de begeleiding plagen. "Bijvoorbeeld als we aan het koken zijn dan zeggen we: Oh, Linda en Ilse zijn er weer, dat wordt weer knoeien in de keuken!"

Wat is je gevoel over het huis?

De bewoners van Tweedelig hebben allemaal hun eigen werk. Maar ze doen ook veel samen. Er heerst een gezellige en vertrouwelijke sfeer. In het huis rouleren ze met het tafeldekken en de vaat: "We hebben gelukkig twee vaatwassers", verzucht Petra, "maar ook die zijn soms nog niet genoeg. Grote pannen moeten we wel zelf afwassen." Tja, als je voor zoveel mensen tegelijk moet koken, dan heb je die grote pannen echt wel nodig. En Petra kan het weten, die maakt zelfs helemaal in haar eentje voor de hele groep macaroni. "We helpen regelmatig mee met klusjes. Dat is ook goed, want het is ook ons huis en daar zijn we trots op!"

De Rozenstraat als opstap naar zelfstandig wonen

Aan de Rozenstraat in Asten heeft Bergopwaarts een groep unieke huurders. Jongvolwassenen met een vorm van autisme, die daar op zichzelf (leren) wonen. Met hulp van begeleiders van het Regionaal Autisme Centrum. Teamleider Hetty Nefkens en begeleiders Anja van Campen en Anita Donkers: "In 2014 trokken de eerste negen bewoners hier in. Daarvan zijn er inmiddels zes doorgestroomd naar een zelfstandige woning."

Het is dus een succes?

Anja: "Ja, wat dat betreft wel. Onze cliënten hebben elk hun eigen bijzondere hulpvraag. Wij helpen ze bij de dagelijkse levensvaardigheden en zien de meesten bij ons echt opbloeien. Klaar om de overstap te maken naar een eigen woning. Helaas hebben we nu ook hier te maken met het gebrek aan doorstroomwoningen. Onze bewoners blijven het liefst in Asten wonen. Omdat ze hun familie en netwerk hier in het dorp hebben. Maar er komen maar weinig geschikte woningen vrij, waar dan ook altijd veel belangstelling voor is. Dus wonen sommigen langer hier dan eigenlijk noodzakelijk."

Hoe zit deze plek in elkaar?

Hetty: "Onze cliënten huren hun appartement zelfstandig bij Bergopwaarts. De contacten met de woningbouwvereniging gaan vooral rondom de locatie. Zo hebben we vorig jaar samen een terras aangelegd." "Het is uniek wat voor een fijne groep we hier hebben", vult Anita aan. "Mensen zoeken

elkaar echt op. In de zomer zitten we allemaal gezellig buiten, onder de partytent."

Hoe bevalt het wonen hier?

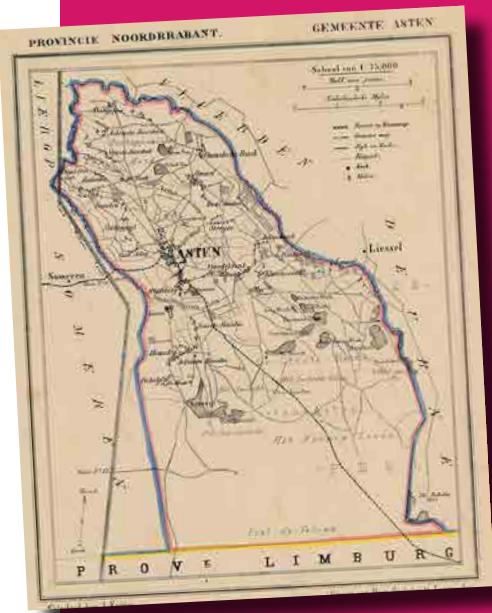
Die vraag kun je het beste stellen aan bewoner Joey, aangeschoven bij het gesprek. Joey doet vrijwilligerswerk in het Computermuseum in Helmond: "Ik woon hier precies vijf jaar en heb het altijd erg naar mijn zin gehad. Binnenkort ga ik verhuizen, ook via Bergopwaarts. Naar een huis dat nu wordt gebouwd. Dat was echt een mazzel, ik was één van de 300 mensen die reageerden."

Anja reageert: 'Joey is een heel goed voorbeeld van wat we hier hopen te bereiken voor onze cliënten. Hij heeft zich zo goed ontwikkeld en is inmiddels ook een steun voor andere bewoners. Iemand waar we echt op terug kunnen vallen. En een vrolijke, sociale noot die we echt gaan missen!'

DE CHARME VAN KLEINSCHALIGHEID

Deurne, daar begon de verkering met het meisje dat nu allang mijn vrouw is. Om precies te zijn, was het in de Potdeksel. Het café is er nog altijd. Ik kan de situatie van toen ook nog zo uittekenen. Als je binnenkomt, stonden er links tegen het raam drie zittafels. Misschien staan ze er nog. Wij zaten aan de middelste tafel. Ik was al enkele weken verliefd op het meisje in kwestie en nu trok ik de stoute schoenen aan. Ik zei: 'Ik ben verliefd op je.' En toen zei zij: 'Als jij het niet had gezegd, had ik het gezegd.' Ze bleek dus ook verliefd op mij te zijn. Dat kwam goed uit. En zo is het gekomen. We hebben het dan over de jaren zeventig.

Het meisje kwam uit Vlierden, een dorp dat in 1926 al fuseerde met Deurne en Liessel. Dat was in een tijd dat fusies tussen plaatsen langzaam op gang aan het komen waren. Zes jaar ervoor was de grote stad Eindhoven ontstaan toen het kleine Eindhoven er vijf dorpen bij kreeg: Tongelre, Stratum, Gestel, Strijp en Woensel. Die dorpen zijn nu in het grote Eindhoven niet meer te onderscheiden als dorpen; ze zijn opgegaan in de stad. Dat is met Vlierden en Liessel ten opzichte van Deurne gelukkig toch anders. Zelfs vroegere Deurnese buurtschappen als de Walsberg, de Zeilberg en de Sint-Jozefparochie hebben nog altijd iets van hun vroegere eigenheid. Dat geldt zeker ook voor Neerkant en Helenaveen, die al lange tijd eveneens tot de gemeente Deurne behoren.

Het eigen karakter van een dorp kan gemakkelijk verloren gaan als plaatsen met elkaar moeten fuseren. Ook het dorp dat de andere dorpen opslakt, kan er heel anders door worden. Persoonlijk vind ik dat jammer, omdat veel fusies leiden tot eenheidsworsten: smaakverschillen verdwijnen, kleurverschillen vervagen. En ik sta niet alleen in die opvatting. Het vroegere dorp Zeelst hoort inmiddels al zo'n honderd jaar bij Veldhoven, maar de leuze 'Zilst blè Zilst' (Zeelst blijft Zeelst) klinkt er nog geregeld tamelijk luid. De meeste mensen willen niet onzichtbaar gemaakt worden. Ze willen zich gekend weten in hun afkomst, ze willen de kleinschaligheid behouden omdat de gemeenschapszin daarin veel beter tot uitdrukking kan komen. Sommige dorpen weten in hun zelfstandigheid goed stand te houden, zoals Asten, met daarbij Heusden en Ommel. Als je in Asten bent, ben je ook echt in Asten en iemand uit Asten is een Astense of een Astenaar en niet bijvoorbeeld een Brainportregionaal.

Het grote voordeel voor Deurne en ook Asten is dat de steden nog altijd op afstand liggen. Het meest nabij is Helmond, maar tussen de uitlopers van Helmond richting Deurne en Asten zitten nog wel aardig wat kilometers niemandsland, die de kleinschaligheid beschermen tegen de stadse grootschaligheid.

Gemeentebesturen en andere besturen die zich met de zorg voor een gemeente als geheel bezighouden, zouden mijns inziens de menselijke charme van kleinschaligheid niet moeten opofferen aan de bestuurlijke kracht van grootschaligheid. Beide weten te verenigen, dat is pas echt goed besturen.

Wim Daniels

Column

• 'n feitje •
100+ IS NAAR
VERWACHTING
DE LEEFTIJD
VAN RUIM 2000
NEDERLANDERS
IN 2020

Meer aanbod dan vraag

Vroeger, toen Bergopwaarts pas net bestond, was het huren van een huis lang niet zo gewoon als nu. Toch meldden zich al snel de eerste mensen. Het toewijzen en verhuren van de huizen was vooral een taak voor het bestuur. Was je op zoek naar een woning? Dan kon goed contact met de bestuurders van Bergopwaarts je verder helpen.

Meer vraag dan aanbod

Tegenwoordig is dat helemaal anders én zoeken meer mensen een huis dan Bergopwaarts huizen heeft. Door deze grote vraag ben je dus niet meteen aan de beurt als je een huis wilt. Door het systeem van loten maakt wél iedereen evenveel kans. Of je nu kort of lang meedoet. Je kunt wel sneller aan een huis komen door vaker mee te loten.

Hoe ging het vroeger?

Met de groei van Bergopwaarts kwam er ook meer bekendheid voor het huren van een huis. Eerst was er nog een mondelinge 'wachtlisjt'. Dat moest anders! Mensen vonden goed wonen belangrijk en het verdelen van de woningen moest dus zorgvuldig gebeuren. Daarvoor kwam een systeem. Bergopwaarts stemde

de woonruimteverdeling af met de gemeenten en welzijnsinstellingen. Samen zaten ze in de 'Woning-toewijzingscommissie' (WTC).

Inschrijven en wachten op de WTC

Je moest wel geduld hebben voor een woning bij Bergopwaarts! Om te beginnen moest je ingeschreven staan als woningzoekende. Daarna begon het wachten... Zegde iemand anders de huur op, dan ging de WTC aan de slag. Woonruimte verdelen was voor de WTC een serieuze zaak! De commissie doorzocht dossiermappen vol met informatie van woningzoekenden om een geschikte kandidaat te vinden.

De wethouders van Asten en Deurne, een manager van Bergopwaarts en mensen van de lokale welzijnsinstellingen hadden er hun handen vol aan. Ze vergaderden vaak tot ver in de avond. Voor ieder huis dat leeg kwam, zochten ze twee kandidaten. De eerste kandidaat kreeg een brief toegestuurd. Had die interesse, dan moest die het antwoordformulier binnen een paar dagen terugsturen. De tweede kandidaat had in dat geval pech. Had de eerste kandidaat geen interesse, dan ging het aanbod naar de tweede. Je kon als woningzoekende dus niks meer doen dan afwachten.

Zelf woonbonnen opsturen en wachten maar

In 1999 kwam daar verandering in. Vanaf toen kregen woningzoekenden zelf de controle. Dat ging zo: als je je inschreef bij Bergopwaarts, kreeg je 'woonbonnen' mee. Het woningaanbod kon je vinden in de huis-aan-huisbladen. In de advertentie stonden alleen het adres, de huurprijs en de voorwaarden zoals inkomen en leeftijd. Wilde je een huis, dan moest je als woningzoekende zelf je woonbon opsturen. Stond je lang ingeschreven

en voldeed je aan de voorwaarden? Dan had je geluk, want de kandidaat met de langste 'wachttijd' kreeg de woning toegewezen.

Het lot bepaalt!

Dit systeem duurde maar een paar jaar. In 2008 startte Bergopwaarts met het verloden van woningen. Niet langer bepaalt de wachttijd of je in aanmerking komt voor een woning, maar het lot. Wil je snel een woning? Dan moet je zoveel mogelijk reageren. Je moet ook dan wel aan de voorwaarden voldoen. Langzaam is het reageren via woonbonnen en advertenties in de huis-aan-huisbladen verschoven naar digitaal adverteren en reageren. Tegenwoordig gaat het alleen nog online. Natuurlijk helpen we de mensen die daar niet zo goed in zijn.

Wist u dat?

2000
2020

De wachtlijsten worden afgeschaft in 2008 met de invoering van het lotingssysteem?

In datzelfde jaar het experiment met zogenaamde kangoeroewoningen start voor zorgbehoevende en hun mantelzorgers?

In 2017 het bijzondere project Huis van de Toekomst van start gaat, ofwel Futurum?

We in 2017/2018 de voormalige Rabobank in Deurne verbouwen tot startersappartementen?

We op 14 juni 2020 met 36 medewerkers, 2 stagiaires en 1 trainee het werk doen, samen goed voor 524 dienstjaren?

Samen 100 dienstjaren!

Of collega's nou 2, 8, 9, 14, 27 of 40 jaar werken bij Bergopwaarts, dé rode draad vormt de warme en persoonlijke betrokkenheid onderling die door iedereen wordt ervaren. Niet toevallig dat ook onze kernwaarden in het nieuwe ondernemingsplan van 2021 - 2024 Samen, Persoonlijk en Oplossingsgericht zijn.

2 dienstjaren - Brigitte, woonadviseur

'Vanaf de allereerste dag raakte het me dat er met zo'n kleine groep mensen zo ontzettend veel gedaan wordt. Die indruk is er nog steeds. Het is bijzonder gaaf dat ik er ook onderdeel van mag zijn. Daar ben ik trots op!'

'Mijn wens is dat we als Bergopwaarts altijd onszelf zullen blijven.'

8 dienstjaren - Karin, administrateur

'Mijn motivatie? Dat we hier een club hebben die ervoor gaat en zich 100% inzet!'

'Voor Bergopwaarts wens ik dat we de ontwikkeling doorzetten naar een bedrijf dat bij de veranderende maatschappij past, met een nieuwe manier van werken binnen onze organisatie: voorbij je eigen hokje kijken en samen ergens voor gaan.'

9 dienstjaren - Roy, wooncoach

'Ik heb elke dag 2 uur reistijd, maar dat kost geen enkele moeite, zoveel plezier heb ik in mijn werk. Bergopwaarts is echt een warme familie.'

'Mijn wens? Bergopwaarts is een fijne en betrokken organisatie en dat mag blijven!'

“Een sleutel overhandigen is altijd een feestje. Zien hoe blij mensen vaak zijn met een nieuw thuis, daar doen we het voor.”

14 dienstjaren - Jacky, communicatieadviseur

'Het bewust blijven waar wij het voor doen: mensen helpen die moeilijker in hun eigen woonsituatie kunnen voorzien. Daarvoor zijn wij al 100 jaar op aarde.'

'Mijn wens? Het zou eigenlijk mooi zijn als wij niet meer nodig zouden zijn, want dat betekent dat alle mensen goed voor zichzelf kunnen zorgen.'

27 dienstjaren - Thijs, projectleider nieuwbouw

'Wat mij elke dag motiveert is de samenwerking met collega's en het met elkaar bouwen van mooie projecten.'

'De eerste indruk 28 jaar geleden op mij was dat Bergopwaarts eigenlijk nog behoorlijk conservatief was. Intussen is er veel veranderd. Maar kostenbewust zijn en zorgvuldig omgaan met het geld van de huurder doen we nog steeds.'

40 dienstjaren - José, facilitair medewerker

'Ik wens dat Bergopwaarts het steady en gezonde bedrijf blijft dat het nu is. We werken met gemeenschapsgeld en daar moeten we goed en verantwoordelijk mee omgaan.'

'Mijn levensmotto? Het leven is wat ik er van maak!'

Mevrouw Van Ekert-Verouden vertelt.....

Eerste kerstdag 1923 werd in het Helmondse gezin Verouden aan de Zuiderstraat baby Jo geboren. Na zes jongens eindelijk weer een meisje! Bijna een eeuw later kijken haar pretogen nog altijd helder de sindsdien totaal veranderde wereld in. Een frêle dame, verzorgd gekleed, sieraden, lippenstift op, hippe bril en sneakers. Op weg naar de 100 jaar woont 'tante Jo' - zoals haar familie haar noemt - in een prachtig appartement van Bergopwaarts in Brandevoort, op..... jawel, huisnummer 100!

Hoelang woont u hier al?

"Al sinds de oplevering in 2008. Na ons trouwen gingen mijn man en ik in het huis van mijn schoonouders aan het Willem Prinsenplein wonen. Daarna verhuisden we naar de Rozenhof, waar mijn jongste zoon (An) Toon is geboren." Die 'jongste' - inmiddels zelf bijna 70 - lacht: "Nadat mijn moeder 40 jaar aan het Noordeinde had gewoond, vond ik het een slecht idee van haar om te verhuizen naar Brandevoort. 'Een oude boom moet

je niet verplaatsen', dacht ik. Het domste advies dat ik ooit gegeven heb. Ze had nergens beter kunnen wonen dan hier."

Over uw man gesproken, vertelt u eens over hem?

"Hij heette Frans van Ekert en het was liefde op het eerste gezicht!" Haar gezicht begint te stralen.

"Ik was ongeveer 17 jaar en werkte als verkoopster bij Piet de Rooy, destijds een bekende kruidenier op de Markt. En die Frans van mij bracht een keer op vrijdagochtend het bestelboekje met boodschappen voor zijn moeder. Ik vroeg meteen aan een collegaatje wie die jongen was. En de belangstelling was wederzijds. Daarna kwam hij mij altijd ophalen en bracht me dan 'met een omweg' naar huis. Ik was 22 jaar toen we trouwden." Samen kregen ze twee zoons en een dochter, die op hun beurt hebben gezorgd voor inmiddels zes kleinkinderen en maar liefst negen achterkleinkinderen. "We hielden veel van elkaar. Dat is nooit meer weggegaan. Helaas kwam hij op 40-jarige leeftijd om het leven in een auto-ongeluk. Maar ik heb nog steeds goede gesprekken met hem. Elke ochtend zeg ik goede-

morgen tegen zijn portret en 's avonds wens ik hem welterusten. Er is maar 'unne' Frans."

Er klinkt trots door in uw stem?

"Zeker! Mijn man was ambtenaar en heeft in 1957 als eerste directeur de sociale werkplaats Helso mee opgebouwd. In de oorlog zat hij bij de ondergrondse. Veel mensen waren ondergedoken en hadden geen bonkaarten. Dus haalde het verzet die weg bij de distributiekantoren, met gevaar voor eigen leven. Dat moest allemaal in het donker. Dan zeiden ze tegen vrienden die daar vlakbij woonden 'zet de deur op een kier voor als we moeten vluchten'. En dat is ook een keer gebeurd. Mijn man hield dat voor mij allemaal geheim. Dan moest hij zogenaamd voor de zaak naar Amsterdam of Den Haag, maar dat was dan natuurlijk niet waar. Hij en zijn vrienden hadden elkaar nodig. Hij kon blind op hen vertrouwen en zij op hem."

De kruidenier toen was wel even anders dan nu de supermarkt?

"Nou en of! Nu koop je heel handig je pakken koffie en suiker kant-en-klaar. Ik moest bij Piet de Rooy een kilo suiker, zout en koffie nog echt afwegen. Tegenwoordig worden boodschappen thuis bezorgd, maar dat deden wij bij goede klanten toen ook al. Alles werd keurig opgeschreven in een boodschappenboekje en een keer per week afgerekend. Ik kende de klanten en zij kenden mij. Contact met mensen is me altijd gemakkelijk afgegaan. Je wist gauw genoeg, daar komt weer een baby. Er werden mij dingen toevertrouwd, dus ik leerde ook zwijgen. Later heb ik nog even bij De Gruyter gewerkt, maar dat heeft maar kort geduurd."

Hoe kijkt u als dochter van een Begemann metaalwerker terug op 'uw' eeuw?

"Ik kan mijn leven alleen maar mooi vinden. Toen ik weduwe werd, was ik nog geen 35 jaar met drie kinderen van 11, 9 en 8. Die heb ik eerst grootgebracht. Daarna vond ik een baan als gastvrouw in de Jan de Witkliniek in Bakel. Heerlijk werk! Ik had veel contacten met bewoners en hun families. Eerst ging ik er op mijn fiets naartoe. En later - toen ik halverwege de 50 mijn rijbewijs haalde - met de auto. Daarnaast heb ik jarenlang gezongen bij het kerkkoor van de Lambertus-

kerk. Ik was een van de beste zangeressen mag ik wel zeggen. Maandag was vroeger wasdag, maar die was bleef liggen als er een uitvaart was en ik moest zingen.

De kerk ging voor! Jaarlijks gingen we met de bus een dagje uit in Nederland. Dat was altijd heel gezellig en er werd natuurlijk uit volle borst gezongen. En dat waren die dag even géén kerkliederen. Tot een jaar geleden speelde ik ook Koersbal, een soort Jeu de Boules, en nog altijd ga ik graag op woensdag naar de koffieochtend. Voor de sociale contacten en om lekker bij te kletsen."

Wat zou u de 10-jarigen van nu mee willen geven?

"Dat ze hun verstand zo goed mogelijk gebruiken en veel studeren. Dat ik bijvoorbeeld nooit andere talen heb geleerd, vind ik nog altijd jammer. Maar vooral dat ze iets opbouwen en genieten van het leven. Op mijn leeftijd ben ik natuurlijk al veel dierbaren verloren, maar ik ben heel sterk en neem dingen zoals ze komen. Zelf leef ik heel prettig en ben ik Bergopwaarts dankbaar voor het heerlijke woongenot hier. Tot slot zou ik tegen iedereen willen zeggen: wees lief voor elkaar."

DAF BEGON OOI IN... JUIST JA, DEURNE

Het is 1920. Blij draait ene Hub van Doorne de sleutel om in het slot van de deur. Hij is nu de trotse eigenaar van een bijgebouw van de Kerkmolen aan de Molenstraat 30 in Deurne. Dit is het begin van een bedrijf, dat uitgroeit tot een van de grootste ondernemingen in de regio Eindhoven-Helmond: DAF.

De liefde voor techniek zit er al vroeg in bij de latere topman. Hij is geboren in America (Limburg), als zoon van de smid Martinus van Doorne. Deze verhuist in 1912 met zijn gezin naar Deurne. Hub begint daar zijn carrière als poetser van paardenhoeven. Pas na verschillende andere banen, start hij in 1920 samen met zijn broer Wim van Doorne hun eerste bedrijf: 'Hub van Doorne Grof fijn en kachelsmedery Reparatie-inrichting voor rijwielen en Motoren'. Na diverse verhuizingen en naamswijzigingen krijgt in 1950 een nieuwe onderneming vorm, onder de naam 'DAF Automobielfabriek N.V.' Daar is Hub de technische man en neemt Wim de financiële kant onder zijn hoede. Het bedrijf groeit verder uit tot het huidige concern DAF met het hoofdkantoor nog altijd in Eindhoven.

2020

Met het appartementengebouw Molenberg heeft Bergopwaarts historische grond in handen. Het is de plek waar DAF ooit begon, al is het originele pand van toen er niet meer. Toch is er een kleine overeenkomst: het is ook nu een plek waar jongeren kunnen starten, op weg naar misschien wel een grootse toekomst.

14 juni 2020: een bijzondere datum om 100 jaar te worden

2020, ons jubileumjaar. We zagen het voor ons als een jaar dat bol zou staan van feestelijkheden voor jong en oud. Samen met al onze huurders, relaties en medewerkers 100 jaar Bergopwaarts vieren: dáár gingen wij voor!

Er was eens...

Het begon met een wens: de wens om wensen van bewoners te vervullen. Al in de nieuwsbrief van september 2019 riepen we iedereen op om wijkwensen in te dienen. Voor bijvoorbeeld een sportieve, muzikale of culinaire activiteit. Of een make-over van een grauwe zijmuur met graffiti. Een schoonmaakactie of samenwerken om de groenstrook op te knappen, met aansluitend een BBQ. Het behoorde allemaal tot de mogelijkheden. Het klonk sprookjesachtig en zo voelde het ook. De meest prachtige ideeën voor wijken en buurten kregen we binnen.

100 kaarsen op 14 juni

We keken er zo naar uit om op 14 juni 2020 eindelijk

100 kaarsen uit te blazen en alle wensen uit te spreken. Nog voor we die kans krijgen, is er echter opeens het coronavirus. Een pandemie die heel de wereld - en daarmee ook onze jubileumplannen - op zijn kop zet. Al snel wordt duidelijk dat dit niet het jubileumjaar gaat worden dat we hadden gedroomd. Ook in juni mogen er nog steeds geen groepen samenkomen. We moeten voorlopig uitgaan van 'het nieuwe normaal' zoals onze minister-president dat noemt. De 1,5 meter samenleving doet zijn intrede, mondkapjes dragen wordt geadviseerd. En helaas we zijn er nog niet, want na de eerste golf volgt er de tweede. Terwijl we dit schrijven, weten we nog niet wanneer het eindigt.

Vertrouwen

Dat alles neemt niet weg dat we nog steeds iets te vieren hebben. We hebben wel vaker te maken gehad met roerige tijden, niet voor niets bestaat Bergopwaarts al 100 jaar. Dus natuurlijk laten we ons 'ivoren' feest niet ongemerkt voorbijgaan. In de loop van ons jubileumjaar laten we dat op verschillende

manieren zien. Bijvoorbeeld met ons jubileumlogo en met deze krant, maar ook met een traktatie voor alle huurders en leuke cadeaus voor de gemeenten waarin we actief zijn. Andere traktaties laten nog even op zich wachten, zoals de vervulling van de wijkwensen. We hebben er echter vertrouwen in dat dat op de een of andere manier gaat lukken.

Wie jarig is, trakteert!

Terug naar de traktaties. In de week van 14 juni - onze honderdste verjaardag - ontvingen alle huurders van ons een vrolijke 'verjaardagskaart', die tegelijk ook een tegoedbon is voor vier bollen ijs bij ijssalons in Deurne, Asten of Helmond. Een welkome verrassing, want de temperaturen lopen die week aardig op. Op datzelfde moment zijn we ook al bezig met traktaties voor de gemeenten Asten en Deurne. Tien belangrijke plekken in Asten zijn een gewilde verblijfsplaats voor wilde bijen en andere insecten. Kijk maar eens bij de molen, voor het Floraplein of in het perkje op de hoek Burgemeester Frenckenstraat/Tuinstraat. Onder het

motto 'Wie jarig is, trakteert' hebben we de gemeente namelijk tien bijenhôtels gegeven. Een welkom cadeau, want veel bijensoorten zijn al uit ons land verdwenen en nog eens tientallen soorten staan als (ernstig) bedreigd te boek. En dat terwijl ze onmisbaar zijn voor het voortbestaan van allerlei gewassen, ook groente en fruit. In onze verjaardagsweek op 18 juni worden de bijenhôtels officieel onthuld.

Aan de inwoners van de gemeente Deurne schenken we ook een groen cadeau. We planten een grote Amerikaanse tulpenboom - een Liriodendron - in het nieuw aan te leggen parkje in Deurne. Deze boom staat voor vergroening, duurzaamheid en standvastigheid. En is hopelijk over 100 jaar uitgegroeid tot een monumentale boom.

Wijkwensen in vervulling

Wanneer we de wijkwensen kunnen gaan uitvoeren, weten we nog niet. Maar dát het gaat gebeuren staat vast! We willen dat doen als het 'nieuwe normaal' wat 'normaler' is en de dreiging van het virus flink is afgenomen. En dat belooft wat, want bewoners hebben onze hulp gevraagd bij het uit laten komen van erg leuke en creatieve wijkwensen. Verschillende wijkgebouwen, scholen, gezamenlijke terreinen zullen het decor worden van activiteiten die in het teken staan van

'ontmoeten'. Dat is de wens in de wijken Heiakker, Koolhof, Sint Jozefparochie, de Drietip in Zeilberg en Walsberg.

Andere buurten zien liever dat hun directe woonomgeving opgefleurd wordt. Zo wil de Lindelaan geveltuintjes met beplanting, Wilgenhof wil graag bankjes en een speeltoestel en in Helenaveen, waar al ieder jaar een schoonmaakactie is, willen bewoners dat weleens samen extra feestelijk vieren. Bergopwaarts gaat hier zoveel mogelijk gehoor aan geven en daarbij ook zelf de handen uit de mouwen steken.

2020 gaat hoe dan ook de boeken in als een jaar die we nooit zullen vergeten

• 'n feitje •

100 JAAR IS
876.600 UUR,
52.596.000
MINUTEN EN
3.155.760.000
SECONDEN

Op naar de toekomst!

Voor alle kinderen in de toekomst willen we betaalbare, gezonde en veilige woningen blijven realiseren! Samen met u werken we graag aan het ontwikkelen van beschikbare, betaalbare en duurzame woningen in leefbare wijken. Ons nieuwe ondernemingsplan 'Samen Ondernemen voor Leefbaar Wonen 2021 – 2024' wordt daarbij ons kompas voor de komende jaren. En dat met inzet van onze kernwaarden Persoonlijk, Samen en Oplossingsgericht.

Met dank aan:

Atlas en kaart
Basisschool D'n Bogard
Bonkend.
De Droom Deurne
De heer Kuunders
Deurnewiki.nl
Eindhovens Dagblad
Leon van Loon Fotografie
Lingue Taalwerk
Mevrouw Van Ekert-Verouden
RAC Asten
SMO Helmond
Tweedelig Asten
Wim Daniels

Oplossing puzzel pagina 3:
3 koeien, 41 varkens en 56 kippen

